

NOTAT

OM VISMANDSRAPPORTEN

30. november 2007

Ref.: 07-000554-6

Introduktion

Til brug for Finansudvalgets og Det Politisk-Økonomiske Udvalgs (PØU) møde med Vismændene¹, tirsdag den 4. december 2007 om Vismandsrapporten, er udarbejdet et notat om Vismandsrapporten (Dansk Økonomi – November 2007).

Kontakt:

Flemming Densø Nielsen

Dir. tlf.: 33 37 36 01

(Økonomigruppen)

Notatet er inddelt i fire afsnit, som svarer til dagsordenen til mødet med vismændene. Det vil sige:

- Konjunkturvurdering
- En langsigtet fremskrivning af dansk økonomi
- Vandrings betydning for arbejdsstyrken
- Integration af indvandrere og efterkommere

¹ Formandskabet for Det Økonomiske Råd: Professor Peter Birch Sørensen, professor Jan Rose Skaksen, professor Michael Rosholm og professor Eirik Schrøder Amundsen.

1. Konjunkturvurdering

Tabel 1 Vismandsrapportens prognoseskøn for dansk økonomi 2006-2010

	Det økonomiske Råd (november 2007)				
	2006	2007	2008	2009	2010
BNP (faste priser), pct.	3,5	1,5	1,6	1,4	0,9
Privat forbrug (faste priser), pct.	3,1	2,2	2,6	2,5	2,2
Offentligt forbrug (faste priser), pct.	1,5	1,8	1,7	1,0	1,0
Timelønsomkostninger, pct.	3,1	4,3	4,8	5,0	4,5
Kontantpris på boliger, pct.	21,1	2,7	1,4	1,9	0,5
Ledighed i pct.	4,3	3,2	2,9	3,1	3,5
Off. saldo i % af BNP (overskud)	4,7	4,0	3,4	3,0	2,5
Betalingsbalance (overskud) i mia. kr.	40	21	17	12	-1

Kilde: Vismandsrapporten (november 2007)

Stigning i aktivitetsniveauet (BNP) var 3,5 pct. i 2006. Væksten i BNP vil falde til ca. det halve i årene frem til 2009. Opbremsningen i væksten skyldes økonomien er på kapacitetsgrænsen, hvor mangel på arbejdskraft bremser væksten.

Dansk økonomi oplevede en stærk **vækst i efterspørgslen** i 2006. Det private forbrug er dog aftaget i 2007, men **skattelettelserne** i 2008 og 2009 giver større stigninger i det private forbrug i de kommende år. Prisen på boliger og beskæftigelsen vil ikke stige i samme omfang som tidligere. Det lægger på den anden side en dæmper på efterspørgselsstigningerne, især i 2009 og 2010.

Timelønsstigningerne er på vej op til 5 pct. om året, hvilket er markant højere end lønstigningerne i vore nærmeste samhandelslande. Det vil medvirke til en forringelse af konkurrenceevnen. Vismændene tager ikke højde for eventuelle afsmittende effekter af de kommende overenskomster på det offentlige område.

Betalingsbalancen vil bevæge sig fra et pænt stort overskud i 2006 på 40 mia. kr. til at være nogenlunde i balance i 2010. Når overskuddet gradvist forsvinder skyldes det stigende indenlandsk efterspørgselspres og manglende indenlandsk produktionskapacitet. Hertil kommer faldende konkurrenceevne som følge af store lønstigninger (jf. ovenfor).

Det offentlige overskud forventes at forblive stabilt på et højt niveau i årene frem til 2010, men med en klar faldende tendens år for år, hvilket skyldes et usædvanlig stort overskud i udgangssituationen samt befolkningsudviklingen giver færre indtægter og flere udgifter til pensioner m.v.

Prisstigningerne på boliger forventes ikke at nå de tidligere to-cifrede stigningstakter, og det forventes at kontantprisstigningerne i de kommende år kun vil være ca. 1-2 pct. i 2008-2010.

Vedrørende udviklingen i det **offentlige forbrug** og herunder udviklingen i de offentlige finanser, fremfører Vismændene, at finanspolitikken er klart ekspansiv i de kommende år. Det siges også, at skattelettelserne i 2008 og 2009 ikke er finansierede på kort sigt og at udbuddet af arbejdskraft, som følge af lettelserne er begrænset til ca. 5.000 personer.

Hertil kommer den ekspansive del af de øgede **kommunale udgifter**, der stiger mere end aftalt med KL. Vismændene anfører, at der bør findes en anden aftalemodel.

Den førte finanspolitik øger risikoen for høje lønstigninger med efterfølgende forringelse af konkurrenceevnen. Det anbefales, at der gennemføres en strukturreform, der øger beskæftigelsen med omkring 50.000 personer. Hvis der ikke gennemføres en sådan, bør finanspolitikken strammes, svarende til en finanseffekt på – ½ pct. point af BNP.

Alt i alt tegner der sig et billede af en økonomi, der i de næste par år får en "en blød landing". En mere brat afslutning af højkonjunktoren kan ikke udelukkes – både fordi der er flere risikoelementer i den globale økonomi, og fordi endnu højere lønstigninger ikke kan udelukkes.

2. En langsigtet fremskrivning af dansk økonomi

Generelt forventes danskernes materielle levestand at stige kraftigt i tiden frem til 2050. Der regnes med, at **BNP pr. indbygger** vil være fordoblet i 2050.

Ifølge Vismændene vil den offentlige saldo imidlertid forværres kraftigt efter 2010 og fremover, primært som følge af den demografiske udvikling (flere ældre). I 2030 vil der f.eks. være et underskud på ca. 2 pct. af BNP og underskuddet vil vokse til 4 pct. i 2050.

Vismændene stiller sig tvivlende overfor om regeringens 2015-plan er holdbar i relation til de offentlige finanser. En vigtig forskel på Vismændenes fremskrivning og 2015-planen, er udviklingen i sundhedsudgifterne. Vismændene regner med betydelig større udgifter til sundhed bl.a. som følge af befolkningens levetidsforlængelse. Hertil kommer, at skattelettelserne i 2008 og 2009 ifølge Vismændene, forværrer holdbarhedsproblemet.

3. Vandringens betydning for arbejdsstyrken

I de sidste årtier har nettoindvandringen til Danmark været mellem 5.000 og 10.000 personer årligt. Sammensætningen af indvandringen er skiftet markant siden 2002. Antallet af personer som kommer til Danmark af **humanitære årsager** er faldet, hvorimod indvandringen af **uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige årsager** er steget. Dertil har den høje danske efterspørgsel efter arbejdskraft medvirket til en voldsom stigning i antallet af **grænsegængere**, som f.eks. kan være polakker som arbejder i Danmark, men har bopæl i Polen.

De seneste års indvandring har bidraget til at øge arbejdsstyrken med ca. 15.000 personer i 2006, og antallet af grænsegængere har bidraget med ca. 25.000 personer i de senere år. Dertil kommer en voldsom vækst i udstationeret udenlandsk arbejdskraft i Danmark. Vismændene vurderer, at **grænsegængere, beskæftigelsesindvandring samt udstationeret arbejdskraft i Danmark** kan medvirke til at forklare de relative lave lønstigninger i en situation, hvor ledigheden er lav.

Indvandringspolitikken kan give det danske arbejdsmarked øget fleksibilitet, når flaskehalsene på arbejdsmarkedet opstår. Hvis denne fleksibilitet skal øges fremover stiller det (øget) krav til indvandringspolitikken. I de kommende år forventer Vismændene nemlig, at bl.a. Tyskland og Sverige selv vil efterspørge mere udenlandsk arbejdskraft på grund af landenes befolknings-sammensætning og konjunkturopgang.

Vismændene anbefaler, at reglerne for indvandring af beskæftigelses-mæssige årsager forenkles. Vismændene foreslår en generel **jobkortordning**, der giver arbejdstilladelse og opholdstilladelse for personer uden for EU, hvis de har fundet beskæftigelse i Danmark. Endvidere anbefaler Vismændene en **Green Card-ordning** for højt kvalificeret arbejdskraft fra lande uden for EU.

4. Integration af indvandrere og efterkommere

Andelen af indvandrere, som er i beskæftigelse, er markant lavere end hos etniske danskere. Vismændene har undersøgt årsagerne til den lave beskæftigelsesgrad, og foreslår tiltag, som kan få indvandrerne beskæftigelsesandel til at stige.

Indvandrerne har generelt et lavere uddannelsesniveau end danskerne. Vismændene anbefaler, at **uddannelse** er vejen frem for at integrere indvandrere på arbejdsmarkedet.

Vismændene konkluderer, at ikke vestlige indvandrere og efterkommere har svage færdigheder ved afslutningen af grundskolen, og at det påvirker andelen af indvandrere, der gennemfører længerevarende uddannelser og erhvervsuddannelser.

Vismændene foreslår, at **indsatsen for de svageste elever målrettes i 10. klasse** inden optagelse på en ungdomsuddannelse. 10. klasse skal så bruges til en opkvalificering af elevernes kompetencer. Et mere vidtgående forslag fra Vismændene er, at **undervisningspligten udvides med 10. klasse** for elever, som ikke har opnået mindst 2 i gennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve.